Begroting 2023 - Eerste termijn

De afgelopen jaren heeft Roerstreek Lokaal! vaak de oproep gedaan meer flexibiliteit in te bouwen. Niet als doel, maar vooral als middel om steeds meer uitdagingen het hoofd te bieden. Er lijkt geen eind te komen aan de waslijst van steeds weer nieuwe uitdagingen in onze samenleving. Tot voor kort was de energienota een van die zaken, waar je terloops aan dacht. Nu is het dagelijks onderwerp van gesprek en helaas voor veel mensen een nachtmerrie, met gigantische voorschotten die toch maar opgehoest moeten worden. Regelingen van het Rijk dekken lang niet alle pijn. Voor particulieren zijn er diverse regelingen om dit te compenseren, zoals het prijsplafond per 1 januari 2023 en nationale en regionale tegemoetkomingen om de tussenliggende periode te overbruggen. Iedereen, die om hulp vraagt omdat hij of zij financieel in zwaar weer verkeert, zal door de gemeente Roerdalen gehoord en op weg geholpen moeten worden. Ook in 2023.
De energiecrisis treft niet alleen onze inwoners. De energietarieven treffen direct en indirect ook alle verenigingen en ondernemers. Direct omdat ook zij te maken krijgen met een hogere rekening door de stijging in de energiekosten en indirect omdat inwoners van Roerdalen minder geld over hebben om te besteden. Willen we onze gemeente leefbaar houden, zullen we ook hier aandacht voor moeten hebben. De vraag is niet OF wij iets voor hen moeten doen, maar WAT wij voor hen gaan doen.

Aandacht voor elkaar
Ondanks de onterechte negatieve berichtgeving in de Limburger over het (niet) willen plaatsen van statushouders en mensen uit Oekraïne in onze gemeente, laat Roerdalen zich wel degelijk van haar sociale kant zien. Met de realisatie van de huisvesting voor Oekraïense vluchtelingen, statushouders en starters is een eerste aanzet gemaakt in elk van de zes dorpen. Door tijdelijke woningen in te zetten kunnen wij als gemeente een deel van onze opdracht hierin vervullen. Verzet en weerstand uit de samenleving is te verwachten, maar de wijze waarop gaat soms écht te ver. Vol ongeloof hebben wij bepaalde reacties van mensen aangehoord. Is dit echt de maatschappij waarin we tegenwoordig leven? Of reageren mensen vooral vanuit onzekerheid, onmacht of zelfs angst?

De wereld is onvoorspelbaarder dan we ooit konden vermoeden. Crisissituaties volgen elkaar in rap tempo op. Zorgen en weerstand zitten dicht bij elkaar. Naar elkaar luisteren, begrip opbrengen voor elkaar en respectvol met elkaar omgaan zijn waarden die juist nu belangrijk zijn om een sterke gemeenschap te vormen. Samen kom je immers verder. Dat dat niet altijd even makkelijk is, is een feit. Maar er zijn grenzen. Grenzen die onder andere tijdens raadsvergaderingen en op informatieavonden wel eens overschreden worden.

Trekken we wel duidelijk genoeg een lijn wat wel en wat niet acceptabel is? Kunnen en durven we elkaar hierop aan te spreken? Het antwoord op deze vragen is helaas te vaak “NEE”.

Informatieavonden en raadsvergaderingen zijn een afspiegeling van wat er zich in onze samenleving afspeelt. En als dit de manier is waarop we in Roerdalen met elkaar om willen gaan, vindt Roerstreek Lokaal! dit een zorgelijke ontwikkeling. Je hoeft het niet met elkaar eens te zijn, maar dat betekent niet dat luisteren naar, begrip en respect hebben voor over boord gegooid kunnen worden. Dit geldt voor iedereen die woont, verblijft en/of werkt in Roerdalen. Dus ook voor alle mensen die zich dagelijks inzetten voor Roerdalen. Ook zij moeten zich veilig en welkom voelen in onze gemeente. De manier waarop wij hen behandelen bepaalt immers een groot deel van hun werkgeluk. College, wat doen we vanuit de gemeente aan de bescherming van de mensen die hier voor ons werken? Voelen ook zij zich hier nog thuis. Hoe zit het met hun werkgeluk?

Diezelfde mensen die hier werken als ambtenaar, krijgen in een grotere gemeente voor exact hetzelfde werk meer betaald. Dat is toch absurd? Zeker in tijden dat het op de arbeidsmarkt letterlijk vechten is om goede krachten te krijgen en te houden, is dit een onhoudbare situatie. We hollen op deze manier alle kleine gemeentes uit. Als de huidige situatie blijft bestaan, maken wij ons ernstige zorgen over het bestaansrecht van Roerdalen en vele andere kleinere gemeenten in Nederland. Beste college, herkent en erkent u dit ook? En hoe geeft u dit verder vorm met de gemeentesecretaris? Voor ons heeft dit een zeer hoge prioriteit op zijn to-do-lijstje.

Verenigingen & exploitatielast
Bestaansrecht. De rode draad van dit betoog. We noemden het al eerder, voor vele verenigingen is de toekomst ongewis. Dit geldt voor alle verenigingen of ze nu gebruik maken van eigen accommodaties of een accommodatie huren van een beheerstichting of een particuliere eigenaar.

We hebben als Roerdalen het beheer van dorpshuizen en sportvoorzieningen samen met mensen uit die gemeenschappen mogelijk gemaakt. Bloed, zweet en soms ook tranen, maar er staat wel wat. Daar mogen we met zijn allen trots op zijn. Maar hoe verhoudt zich dat als de energierekening een exorbitant deel van de exploitatie opslokt? De exploitant heeft geen oneindige reserves, waardoor de huurder gevraagd zal worden met meer geld over de brug te komen. En dat betekent automatisch dat aan leden een grotere bijdrage gevraagd zal gaan worden. En die leden gaan dan afhaken. En dat terwijl heel veel verenigingen qua ledenbestand nog steeds last hebben van de gevolgen van de Coronacrisis. Blijven er op deze manier nog wel verenigingen over? Blijven de accommodaties dan nog rendabel? En hoe zit het dan met de leefbaarheid in Roerdalen?
Willen we dat wat we vele jaren in onze samenleving opgebouwd hebben op het spel zetten? Door iets dat niet te verwijten valt aan het functioneren van een vereniging of stichting, die een accommodatie beheert? Niemand heeft tijd gehad zich voor te bereiden op deze hoge lasten. Hopelijk is het tijdelijk, maar er is niemand die het weet.

Roerstreek Lokaal! wil hier graag vanuit de gemeente een steentje aan bijdragen. Dat mag ook wat kosten. Alle verenigingen zijn een belangrijke schakel in positieve gezondheid, bewegen en samenkomen van mensen. Het is één van de elementen die ervoor zorgt dat mensen niet vereenzamen en zich goed blijven voelen. Zeker in de huidige onzekere tijd is deelnemen aan een vereniging voor velen een broodnodige uitlaatklep.

Preventieve zorg
Jarenlang hebben we onze zorgen geuit over de zorgportefeuille. Dat doen we nog steeds. Wat betreft de huishoudelijke hulp lijkt er zich landelijk wat te bewegen, dat er toch een inkomenstoets aan deze vorm van de Wmo komt. Er wordt geïnvesteerd in de jeugdhulp, om er zo voor te zorgen dat kinderen mee kunnen blijven doen en niet uitvallen of in een (duur) zorgtraject komen. Soms is dit nodig, maar soms had het door eerder ingrijpen voorkomen kunnen worden. Daarom willen we juist nu aandacht vragen voor de preventieve zorg. En daarmee bedoelen we met name de 0- tot 4-jarigen én hun gezin. Door hierop in te zetten kunnen we verdere problemen in de toekomst voorkomen. Opvoeden is niet gemakkelijk. Ouders (soms ook alleenstaande ouders) kunnen af en toe best wel hulp gebruiken. Pikken ouders wel alle signalen en kansen op van de ontwikkeling van hun kind? Sluiten ze aan bij de motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling? Spelen ze wel samen met hun kind? Of zijn er teveel zorgen (financieel of anders) die hen bezig houdt?

Wij zijn ervan overtuigd dat er meer dan genoeg kennis en kunde is in Roerdalen om hierin iets te betekenen. Laten we hier als Roerdalen de schouders onder zetten en het lokaal oppakken! Met deze doorlopende preventieve lijn denken wij dat we kunnen voorkomen dat uiteindelijk kinderen onnodig in jeugdzorgtrajecten komen. Herkent u ons beeld ook?

Risico's
De risicomatrix op pagina 119 is voor onze fractie een belangrijk instrument om de voornaamste risico's in beeld te houden. We willen hierbij wel opmerken dat de waarschijnlijkheid in de loop van jaren kan veranderen. Een aantal grotere financiële risico's scoren nu nog vaak relatief laag, maar blijf alert als de waarschijnlijkheid toeneemt. Wat ons betreft neemt de gemeente op een verantwoorde wijze de risico's financieel mee in de begroting. De tijd van je ogen sluiten voor extremen is niet meer, helaas.

De grootste risico's vinden we op het sociaal domein. Geen verrassing, en er zijn de nodige acties uitgezet in vorm van de omvorming. Het is ook een kwestie van de lange adem én het preventieve spoor blijven bewandelen. Het blijft lastig en de vraag blijft: is het genoeg? Worden de juiste zorgverleners ingezet en de juiste zorg ingezet? Roerstreek Lokaal! heeft hier al vaak om gevraagd. Beste college, kunt u ons meenemen hoe we het effect van het beleid dat we uitzetten kunnen monitoren en tijdig kunnen ingrijpen als zaken uit de pas dreigen te lopen? Actualiteit en tijdigheid van informatie speelt hierbij een hele belangrijke rol.

De omgevingswet
Recent werd bekend dat de ingangsdatum van de Omgevingswet weer wordt uitgesteld. Uitgesteld met een zeer valide reden, want zonder goed functionerend digitaal omgevingsloket kan de Omgevingswet niet werken. Hoe lang het gaat duren voordat deze wet ingaat weten we niet. We weten wel dat het gevolgen heeft voor de manier van werken in deze gemeente. Doorlooptijden voor vergunningsaanvragen zijn strikt en de raad moet dan bij tij en ontij voor besluiten gevraagd worden binnen die termijn. Dit zal nog een uitdagend traject worden, want Roerstreek Lokaal! vindt het ook belangrijk dat het afwegen en voorbereiden secuur en juist gebeurt. Dat heeft te maken met kennis en kunde, maar ook met beschikbare capaciteit. We schreven er eerder al over. De omgevingswet brengt ook met zich mee dat er een participatietraject doorlopen moet worden. We hebben een aantal trajecten doorlopen met inwoners deze zomer. Kersverse wethouders die in gesprek gingen met inwoners. Dat ging er soms hard aan toe. Zijn er bepaalde lessen die het college inmiddels al getrokken heeft uit deze trajecten? En hoe worden deze geleerde lessen toegepast in toekomstige trajecten?

In geval van windenergie is er eind september een besluit genomen. Roerstreek Lokaal staat nog steeds achter het standpunt dat er mogelijk plek is voor windenergie in onze gemeente, op het Meinwegplateau. We weten inmiddels ook dat de haalbaarheid elders in de gemeente nihil is. We hebben daartoe met een aantal andere fracties het college opgeroepen actie te ondernemen met andere gemeenten aan de slag te gaan in voorbereiding op de RES 2.0. Welke alternatieven zijn er? Wij hebben ervoor gepleit dat voortvarend op te pakken en als Roerdalen laten zien dat wij die kar willen meetrekken. Beste wethouder, heeft u hier al actie in genomen, en zo nee hoe gaat u dit in gang zetten?

Daarnaast zijn we zeer blij met de voortgang in de plannen van de gemeente omtrent de ontwikkelingen voor wat betreft zon op land. Het is goed om te weten dat we hiermee onze doelstelling vanuit de RES voor 2030 kunnen behalen. Dat geeft ons als raad meer tijd en ruimte om goed na te denken over onze volgende stappen in de verduurzaming van de energievoorziening van Roerdalen.

Afval
Sinds begin dit jaar zijn we overgestapt naar een nieuw afvalinzamelingssysteem. Er is een evaluatie toegezegd, die wij nog niet gezien hebben. Beste College, wanneer kunnen wij de (tussen-)resultaten

ontvangen? De doelstelling ‘met zijn allen minder afval produceren en de afvalstromen zo schoon mogelijk houden’, daar staan wij volledig achter. Wij zijn benieuwd hoe de inwoners van Roerdalen ook beloond worden voor hun (hopelijk) verbeterd gedrag. En niet dat het teniet wordt gedaan door negatieve prikkels als de kosten desondanks stijgen.

Samen doen
Uiteindelijk zullen we het samen met elkaar gewoon moeten doen. Inwoners, verenigingen, ondernemers en stichtingen in Roerdalen. Maar ook raad, college en ambtenaren. Samen werken voor een betere toekomst. Met respect voor elkaar kunnen we er samen voor zorgen dat de gemeente een fijne plek is en blijft voor iedereen. Gewoon doen!
De ingeslagen weg van verantwoordelijkheid geven en nemen wordt vervolgd.

De kas die klopt
Een sluitende begroting is voor Roerstreek Lokaal essentieel voor een toekomstbestendig Roerdalen. Dat lukt gelukkig ook in 2026, nadat Den Haag duidelijkheid lijkt te verschaffen over de bijdrage vanuit het Rijk dat jaar. We investeren in de toekomst en het blijven roerige en onzekere tijden. Wendbaarheid en snelheid zijn des te belangrijker. Zeker met de jaarlijkse bijdrage vanuit het Rijk die wisselend kan uitvallen. Met name op de zorgportefeuille hopen we langzaam vruchten te gaan plukken.

Daarnaast zullen we ook zeker aandacht houden voor het investeren om te renderen. Ook in de komende periode zullen we de mogelijkheden in de gaten houden en waar mogelijk tot actie over gaan. Als we dit goed doen zullen alle inwoners van Roerdalen hiervan meeprofiteren.

Afsluiting
Roerdalen is een fijne plek om te wonen, werken en verblijven. Daar mogen, nee moeten we trots op zijn, ondanks de vele negatieve ontwikkelingen en onzekerheden. Het is niet altijd makkelijk, maar we moeten wel blijven doorpakken. Gewoon doen, de tijd besteden in daden en niet in onnodig beleid of praattafels.

Wij zijn zeer benieuwd naar de reactie van het college op onze inbreng. En via deze weg dank aan eenieder die heeft bijgedragen aan deze heldere begroting.